

„Nedelji“ za novo leto!

Dvanajsto leto začenja »Nedelja«. Ni več neznan list. V tisočih gre v naše družine, tudi tja, posebno še tja, kamor sicer ne pride noben drug glas o Bogu, o veri, o večnem življenju, pa tudi o pravem zemeljskem življenju.

Bolniki po domovih in bolnišnicah, delavci po tovarnah, rudarji po jamah, železničarji na vlakih in progah, delavci v gozdovih in kamnolomih pa tudi naši kmečki ljudje hrepenijo po »Nedelji«, ker jim kljub njihovem delu napravi prijetno nedeljo, ko jim govori o Bogu.

Na stotine imamo domačih misijonarjev in misijonark, ki z »Nedeljo« izpreobračajo družine, kjer ni bilo več božjega duha in življenja. Nešteto imamo takih, ki za druge družine, ki so »Nedelje« potrebne, isto naročijo in s tem storijo najboljše dobro delo. In zopet pride sreča, zadovoljnost in božji blagoslov k hiši in v družino! Ali imate tudi vi kako družino, ki ste jo morda dolžni osrečiti na tak način?

»Nedelji« želimo za novo leto:

1. Vsi dosedanji naročniki naj ji ostanejo zvesti.

2. Vsak dosedanji naj pridobi vsaj enega novega naročnika.

3. Za vsako družino, kjer bi bilo naravnost rešilno, ako bi čitala versko čtivo, naj bi se našel misijonar ali misijonarka, ki bi plačala za njo letno naročnino.

Naročnina »Nedelje« velja za celo leto 24 din, za pol leta 12 din. Izhaja pa vsak teden na 16 straneh.

je padla na odprti progi iz nepojasnjene vzroka iz vlaka, ki jo je smrtno razmesaril.

Radi nepredvidnosti ob obe roki. 19 letni Franc Žugelj, sin posestnika v Zilju pri Vinici, je dobil nekje dinamitno patrono, ka-

kršno rabijo za razstreljevanje v kamnolomih. Fant je iz nepredvidnosti patrono vžgal in eksplozija mu je tako hudo poškodovala obe roki, da so mu ju morali odrezati v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu.

Nepojasnjena eksplozija soda. Franc Globavs, posestnik na Dol. Brezovici pri St. Jerneju na Dolenjskem, je za svojega soseda hotel obiliti z gorkim parafinom sod. Ko je sod že nekoliko obilil, je iz nepojasnjene vzroka eksplodiral in pri tej nesreči je bil Globavs ob obe nogi. Kako je prišlo do nenavadne nesreče, je še uganjka, ker je bila veka na sodu odprta že tri mesece, v sodu ni bilo plinov in tudi blizu ni bilo ognja.

Otrok smrtno podsat. Pri Mlinarjevih v Cerknici ob Cerkniskem jezeru so pripeljali na dvorišče voz žamanja. Da bi si prihranili razkladanje, so voz enostavno preobrneli. Po nepredvidnosti in nesreči je prišla pod kup žamanja dveletna Mlinarjeva hčerkica, katero so izkopali že mrtvo.

POZARI

V Vinarjah za Tremi ribniki v okolici Maribora je uničil ogenj 50.000 din vredno stanovanjsko hišo posestniku Špinglerju. Na pomoč pridrželi gasilci so obvarovali poleg hiše stoječe gospodarsko poslopje.

Pri Vinku Sagadinu v Sesterzah pri Majšpergu se je igral na skednju z vžgalicami sedemletni deček in zanetil ogenj, ki je uničil gospodarsko poslopje s pridelki in raznim orodjem. Rešili so le stanovanjsko poslopje. Škoda ni krita z zavarovalnico.

V Noršincih na Murskem polju je začel na večer goreti velik in slamo krit skedenj posestnika Zemljiča. Ker je bila lesena stavba takoj v plamenih, so se omejili gasilci na obrambo sosednjih poslopih. Pri gašenju in reševanju voza iz gorečega skednja se je sesulo ostreže na želarja Marka Lipšo, ki je dobil hude opekline po glavi in telesu. Omenjeni požar je v teku enega meseca že tretji na Murskem polju in dokaz, da je požigalčeva roka na delu. V Ključarovcih so na-

šli celo pismo, v katerem oznanja neznan požigalec, da bo požgal polovico Ključarovec in Lukovec ter še razne hiše po drugih vaseh.

Razne novice

Nad 80 let star splavar. Pri Sv. Vidu pri Vuzenici živi in se veseli zdravja ter duševne čistosti 81 letni Franc Pušnik, po domače Žmavc. Pušnik že vozi po Dravi 62 let splave in je bil 34 let splavarski mojster.

Spremembe v avtobusnem prometu Mestnih podjetij Maribor. Radi izrednih razmer so bila Mestna podjetja Maribor primorana odrediti s 1. decembrom v avtobusnem prometu sledeče spremembe: 1. Na progi Maribor—Sv. Peter se ustavi promet do preklica; potniki na tej progi se lahko poslužujejo avtobusov na progi Maribor—Ljutomer. — 2. Na progi Maribor—Pekre—Limbuš odpadejo vožnje ob sobotah iz Maribora ob 15 in s povratkom iz Limbuša ob 15.30, ob nedeljah in cerkvenih praznikih pa ob 10 in 13 iz Maribora ter s povratkom iz Limbuša ob 10.30 in 13.30. Vse ostale vožnje na tej progi ostanejo po veljavnem voznom redu. — 3. Na progi Maribor—Celje se izenači voznina z voznimi cenami na ostalih progah avtobusnega prometa; spremembe so malenkostne in ne tičejo vseh postaj. — 4. Na mestnih progah se ukinejo prestopne vozovnice in zjutranji dinarski cenik; cena mesečnim legitimacijam se zviša za 25 din, oziroma 50 din.

Prodajalcem božičnih drevesc. Mestno poglavarstvo v Mariboru opozarja prodajalce božičnih drevesc na banovinsko naredbo glede gospodarjenja z nedoraslimi gozdi, glasom katere se mora vsak prodajalec, ki pripelje na trg božična drevesca, izkazati s predpisanim izvornim potrdilom. Ta potrdila izdajajo občinski uradi tiste občine, na območju katere so bila posekana drevesca, ter je za potrdilo predpisan potreben obrazec. Tržni organi bodo v smislu točke 4. prvo gori navedene naredbe brezizjemno zaplenili božična drevesca, če bi se prodajalec ne mogel izkazati z izvornim potrdilom, vrhu tega pa uvedli proti kršiteljem tega razglašene kazenske postopanje.

Opozorilo in vabilo sorodnikom bivših borcev, ki so v letih 1918—1920 na Koroškem, Štajerskem, v Prekmurju ali Medjimurju padli, ali ki so že umrli. Pravilnik k ukazu kraljevih namestnikov, s katerim je bila ustanovljena spominska kolajna na boje ob severni meji pred 20 leti, določa, da se te kolajne priznajo tudi tedaj padlim in drugim medtem že umrlim borcem, izroča pa se na pismeno prijavo njihovim sorodnikom. Zato prosimo, naj sorodniki pošljejo nekolkovano prijavo

Strahovi v čuvajnici številka 93

»Prav sem imel, ko sem hotel staviti, da vas bodo poslali v čuvajnico številka 93, in sicer brez kakega pojasnila. Da, da — prav tako postopajo z vami kakor so z menoj. Mene so proglasili za strahopetca in mi za polovico znižali plačo... In kako so postopali s Simonom, rdečelascem, ko se je zgodila nesreča!«

»Kaka nesreča?«

Morton se je začudil.

»Ali niste slišali o grozni nesreči, ki se je zgodila pri čuvajnici številka 93?«

Maps je odkimal.

»Grozna nesreča! Osemdeset mrtvih! Sicer pa boste slišali o njej, preden boste končali službo v čuvajnici številka 93.«

Maps se je ustavil in zgrabil Mortona za roko.

»O čem govorite? Povejte mi resnico! Rad bi vedel, pri čem sem.«

»Prav, vse vam bom povedal, ker gre za življenje in smrt... Toda obljubite mi, da boste molčali!«

»Nisem čvekavo ženšče!« je samozavestno odgovoril Maps.

Morton je potegnil Mapsa v stransko ulico.

»Pred šestimi leti je bilo. Žena državnega predsednika je v Floridi zbolela. Mož jo je hotel obiskati. Da bi bil hitreje tam, se je peljal s posebnim vlakom. Iz nasprotni smeri je prihajal redni vlak. Oba vlaka bi se morala križati v Dawsonu. Simon, ki je vršil službo v čuvajnici številka 93, je dobil naročilo, naj o tem obvesti postajo. Obvestilo je postaja prejela že po odhodu rednega vlaka. Tako sta si oba vlaka drvela nasproti s polno paro. Na ovinku blizu čuvajnice številka 93 sta trčila... Med razbitinami vozov je osemdeset potnikov našlo smrt. Sledila je preiskava. Simona so obsodili na večletno ječo, čeprav se je zaklinjal, da ni ničesar zakrivil, ker je obvestilo takoj odposlal, razen tega pa je rednemu vlaku, ki je prvi prišel pred čuvajnico, dajal znak, naj se ustavi. Strojevodja Bob, ki se je po srečnem naključju rešil, pa je prisegel, da ni videl niti Simona niti kakih znakov. Komisija mu je verjela in ga kaznovala samo s tem, da je prišel na tovarne vlake... Jaz pa sem izgubil polovico plače, čeprav nisem nič zagrešil... In vas zdaj pošljejo v to zapuščeno čuvajnico, ne da bi vam dali kakega pojasnila!«

»Gospod Morton, nesreča je bila res velika, toda ne uvidim, da bi bila v zvezi z mojo službo.«

Ranjenec se je pomilovalno nasmehnil.

»Tako! Vas torej ne vznemirja, da boste morali samotariti na robu močvirja, ki je požrlo razbite vozove in osemdeset ljudi?«

Kino v vlaku

Dansko ljudstvo ljubi zabavo in dobre domisleke ter je nemalo ponosno na novost, ki so jo uvedli na danskih železnicah. Ta novost je vagon s kinematografsko dvorano, kjer se predvajajo filmi med železniško vožnjo. Očitvidci poročajo, da danski kino na kolesih znatno prekaša celo tovrstne ameriške naprave. Potniki, ki prihajajo iz inozemstva, se zdaj že na poti v prestonico lahko seznanijo z znamenitostmi Koda-nja, seveda le tedaj, če se jim bolj ljubi slediti prizorom na platnu kakor gledati skozi okno.

*

Kako dolgo vzdržimo brez vode?

Na vseučilišču v Michiganu v Ameriki je dr. Frederik Collier delal poskuse, da bi ugotovil,

— po možnosti z navedbo znanih jim podatkov (kakor n. pr. rojstnega datuma ali vsaj rojstne letnice, rojstnega kraja in domovinske občine, tedanje njegove vojaške edinice, vojaškega čina, dneva in kraja smrti, kje je pokopan, imena predpostavljenih starešin, nekaterih tovarišev itd.) — vsaj do konca leta 1939 glavnemu odboru Legije koroških borcev v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje 7/I. Iz prijave mora biti razviden natančen naslov in sorodstveni odnos (n. pr. oče, mati, brat, sestra, stric, sestrična itd.) dotičnega, ki vraga prijavo. Gornje podatke potrebujemo tudi za seznam padlih borcev, ki bo objavljen na čelu nameravane »Spominske knjige o bojih na severni meji«, posvečene njihovem spomenu. Če je pokojnik zapustil iz tedanje dobe kake vojaške fotografije ali vojaške beležice ali celo dnevnik, izvolite to poslati semkaj v pregled proti vrnitvi. Morebitne originalne tedanje vojaške dokumente pokojnika preprišite doslovno in prepis priložite prijavi, originalno listino pa dobro shranite.

Obžalovanja vredni slučaji

Požigalec iz strasti prijet. Od prevrata se je močno razpasla požigalna strast, ki je oškodovala Slovenijo za težke milijone. Tu in tam uspe oblasti, da izsledijo požigalsko roko in ji z zaporom vsaj nekaj časa onemogoči pekleno zlobno delo. Najhujša šiba za prebivalstvo pa so požigalci iz strasti, katerih je bilo že nekaj prijetih ter razkrinkanih. V zadnjih dneh so aretirali orožniki iz Slov. Bistrice 35 letnega hlapca Franca Koražija, ki je priznal 21 požigov iz strasti. Koražija je doma s Huma ob Sotli in ima na vesti požig iz strasti že z dvanajstim letom. Pri požarih, katere je podtaknil po Slov. Bistrici in okolici, je bil eden prvih, ki se je pojavil pri gorečih poslopjih in pomagal gasiti. Koražija je priznal požig župnijskega kozolca v Slov. Bistrici julija meseca, požig mlina in žage posestnika Antona Korošca iz Lukanje vasi in požig pri posestniku Javorniku v Lukanji vasi. Orožniki so prepričani, da je zloba iz strasti povzročitelj nepojasnjenih požarov okrog Pragerskega, Cirkove, Laporja ter Črešnjevca. Zločinca vodijo orožniki na mesta požigov, katere opisuje z vso natančnostjo in pripoveduje, kako si je za vsako požigalno zlo

VELIKA
BLASNIKOVA
PRATIKA
je izšla
1940

napravil natančen načrt, da bi ga ne prijeli ter izročili roki pravice.

Žrtve strelav iz podivjanosti. V Veliki Zimici pri Sv. Barbari v Slov. goricah je prišlo pred Dvoršakovo gostilno do streljanja iz samokresov. Iz podivjanosti, katero je še podžgal preobilni alkohol, sta oddala dva fanta kar 40 strelav. Žrtve številnih krogel so postali: 25 letni kovaški pomočnik Viktor Ploj iz Selc pri št. Rupertu je dobil kroglo v glavo, ki mu je pa na srečo obtičala za kožo ob sencih, 28 letni viničarski sin Jakob Červek iz Zikarc pri Koreni je zadet skozi pljuča, tretji žrtvi pa je preluknjala krogla roko. Ploj je prišel sam v mariborsko bolnišnico, Červeka pa so pripeljali.

Žrtvi preobilate pijače oddani v ptujsko bolnišnico. Šeruga Anton, 20 letni posestniški sin iz Ljubstave pri Sv. Vidu pri Ptujju je bil na gostiji. Ponoči se je zbrala pred gostovanjsko hišo gruča pijanih prežarjev. Med petjem in dobro voljo pa je prišlo do prepira, iz katerega so se razvila resna obračunavanja z noži. Šmigoc Vincenc, posestniški sin iz Ljubstave, je omenjenega Šerugo trikrat zabodel v vrat. S smrtno nevarnimi poškodbami so ga pre-

Kam si položil položnico za »Slov. gospodar«?

Prav so storili tisti, ki so kar napisali letno naročnino 32 din ter jo že odposlali. Glej, da ne zamudiš!

peljali v ptujsko bolnišnico. — Obrnan Konrad, 18 letni posestniški sin iz Budine pri Ptujju, je bil namenjen v krčmo pit z neko družbo fantov. Na poti v Spuhljo pa ga je napadel Janžekovič Franc, posestniški sin iz Spuhlje. Z nožem mu je zadal zabodljaj v pleča. Zdravi se v ptujski bolnišnici.

Vlom v pekarno. V noči je bilo od neznanca vlomljeno na Pragerskem v pekarno Janka Kmeteca. Vlomilec je izrezal z diamantom šipo, vzel ključ ter odklenil. Odnesele je peciva za 400 din ter nekaj dinarjev iz blagajne, katero je Kmetec zvečer na srečo izpraznil.

Usodepolna zamenjava. Na Grabonoškem vrhu pri Sv. Antonu v Slov. goricah se je zbralo ob priliki žganjaku več fantov. Med Francem Kokolom in bratom Antonom in Vinkom Kocmut je prišlo do prepira. Kokol se je oborožil s sekiro in se je postavil v veži na prežo, da bi obračunal z enim od Kocmutov. Kmalu se je pojavila na pragu postava in Kokol jo je zadel z urezi sekire na čelu in ji prebil lobanjo. Napadalec je pobil pri slabi mesečini mesto Kokola svojega prijatelja, 28 letnega Franca Nedoga, katerega so spravili v nevarnem stanju v mariborsko bolnišnico.

Že dvakrat pobegnil iz kaznilnice. Alojz Slokan iz Žerovincev pri Ljutomeru je prestajala 11 letno ječo v Lepoglavi na Hrvaškem. Odslužil je že 8 let. Prvič je pobegnil iz kaznilnice letos 20. julija, a so ga že tretji dan prijeli in prignali v kaznilnico. Proti koncu oktobra mu je uspel ponovni pobeg. Napotil se je na svobodi k tovarišem, s katerimi je bil skupno zaprt in ti so ga oskrbeli z obleko in so mu šli v vsem na roko. Po raznih blodnjah se je Slokan slednjič zatekel v Sovjak. Tam se je nastanil pri neki ženski, kjer so ga te dni izsledili orožniki pod posteljo. Z beguncem vred so zaplenili žandarji celo zalogo zločinčevega orožja ter vlomilskega orodja. Slokan je bil sedaj zopet oddan kaznilniški upravi v Lepoglavi.

kako dolgo lahko živi človek brez vode. Pokazalo se je, da sme znášati izguba vode, ki nastopi z žejo, samo šest odstotkov telesne vode, kajti potem se pokažejo bolezenski pojavi. Človek, ki tehta 70 kg, bi mogel brez bistvenih motenj izgubiti torej štiri kilograme, oziroma štiri litre vode. Toliko vode bi izgubil po dveh, treh dneh žeje, po tem času bi mu postal jezik usnjat, koža vroča in suha, oči bi se mu vdrle. Začelo bi se mu muke polno umiranje od žeje. Ker izhlapeva voda skozi kožo in pljuča, potrebuje navaden človek dnevno najmanj 2000 kubičnih centimetrov vode. Dr. Coller je hotel s temi poskusi doznati, koliko vode mora dobiti bolnik po kakšni operaciji.

»Aha, zdaj razumem, kaj hočete povedati!« je vzkliknil Maps. »Zato so me gospodje vprašali, ali se bojim strahov?«

»Da, da, vprašanje je lahko... Strahovi... Gospodje vzamejo vse za šalo... Položaj pa je resen. Čuvajnica številka 93 je nekaj skrivnostnega. Le vprašajte katerega koli čuvaja, ki je bil tam: vsi so se trudili, da so čimprej prišli od tam. Ko ravnateljstvo ni uslišalo Forreyeve prošnje, da bi ga premestilo, je raje pustil službo... Verujte mi, da tam ni vse v redu! O sebi vam lahko povem, da sem hotel vzdržati in sem vzdržal, a ravno danes teden bi skoraj plačal z življenjem... Ko se je zvečerilo, sem zaprl vrata in okna kakor običajno. Legel sem in kmalu zaspal. Nenadoma sem se zbudil. Zdelo se mi je, da mi nekaj zakriva oči ter me pritiska k tlom...«

»In kaj je bilo to?«

»Ko bi vedel! Ne vem, kdo je bil pri meni, a kak potepuh ni mogel biti... Tako sem bil zvezan, da se nisem mogel premakniti, in sicer s tisto vrvjo, ki je običajno ležala pod posteljo... Obraz sem imel pokrit z odejo. Kdo je bil pri meni, ne vem. In kako je odšel iz hiše, tudi ne vem, ker so bila vrata in okna zaprta ko prej... Sramota, da vam v pisarni o tej stvari niso nič povedali. Najbrž so se bali, da ne bi sprejeli službe.«

»Čudna stvar!« je zamrmral Maps. »In kako ste se rešili?«

»Ko sem tako ležal, na pol mrtev od strahu, sem zaslišal brzojavni aparat. Prisluhnil sem. S postaje

so mi naročali, naj ustavim tovorni vlak in ga speljem na stranski tir, da bo osebni vlak mogel mimo. Vrv je bila k sreči zelo debela in tako sem si brez težave osvobodil roko. Potem sem še hitro rešil noge. Iz daljave se je že slišal ropot tovornega vlaka. Tekel sem iz čuvajnice. Ker že nisem imel časa, da bi dal pravilne znake, sem se postavil na tračnice in s svetilko mahal...«

»Ali ne slutite, kdo vas je zvezal?«

»Ne... Toda to še ni vse... Naslednji dve noči sta bili mirni, a jaz nisem mogel spati. V petek pa sem bil tako izčrpan, da sem zaspal. Zvečer sem seveda vse dobro zaprl. Kaj se je zgodilo ponoči, ne vem. Zavedel sem se naslednjega dne, ko so me zbudili sprevedniki osebnega vlaka. Ker me namreč niso našli na službenem prostoru, so vdrli v čuvajnico. Našli so me v postelji — zvezanega, z globoko rano na glavi in z zmečkanimi prsti na desni roki... Ravnatelj me je proglasil za bedaka, ko sem mu povedal svojo zgodbo, in ko sem zahteval, naj izčistijo močvirje, so gospodje odkimavali, češ, da bi to zahtevalo mnogo denarja...«

»Hvala lepa za pojasnila. Službo bom vkljub temu nastopil. Sicer pa jaz ne verujem v strahove...«

»Storite kar hočete! Jaz sem vam vse povedal, da mi pozneje ne boste mogli nič očitati.«

»O, ne! Če bom kdaj moral komu kaj očitati, bom očitil samokresu, ki ga bom takoj kupil.«

(Dalje sledi)